

אמרות ופתגמים ממרכז אסיה

ליקט: בן-ציון יהושע

ג'ינגיז ח'אן ומלחמותיו

בני אדם היו שואלים זה לזה:

האם ישובו ויאירו השמים

המכוסים עשן של ישובים בוערים

או שכבר הגיע קץ העולם?

כה אמר ג'ינגיז ח'אן:

הדורות הבאים של עמנו

ילבשו בגדים רקומים בזהב,

יאכלו משמנים וממתקים,

ירכבו על סוסים אבירים

ויחבקו בזרועותיהם נשים יפות.

ללוחמים העניים אמר:

עתידיכם אתם להיות בני חורין,

שלל הקרב וחיות הציד לכם הם.

כה אמר ג'ינגיז ח'אן:

דומה ממלכתי לאגם שופע שרק סכר בולם אותו מלהתפרץ.

אנשי המלחמה שלי השחילו חרבותיהם

ומחכים להסתער על המערב.

כה אמר ג'ינגיז ח'אן:

עליכם לצאת למלחמה גדולה.

תשובו מן המלחמה ענודי זהב,

ולפניכם עדרי סוסים, בקר

והמון עבדים מומחים בכל מיני אמנויות.

אאכיל לשובע את העניים שברועים,

אעטוף את גופם משי יקר.

לכל אחד אתן שבויות אחדות.

אנחנו נכבוש ארץ עשירה מאוד.
תשובו עשירים כל כך
עד שלא יספיקו לכם בהמות המשא
כדי להוליך את השלל לאוהליכם.

כה אמר ג'ינגיז ח'אן:
אני רואה ערפל, זיעת סוסים
פרוש על שדות חרושים;
אנשים מבוהלים רצים;
הנשים נסחבות בפלצורים
צורחות זעקות של חיות בר
שם ישטפו נהרות גועשים
והשמים העשנים ילהטו מאש
ויישובים בוערים

כה אמר ג'ינגיז ח'אן:
אינני סולח למי שמעז לעמוד בדרכי
מבלי לכפוף את גבו כעבד.
אתנקם במי שאינו מקבל את מרותי.
ארדוף את מי שנלחם בי.
אהרוג זקן וטף במשפחתו.

כה אמר ג'ינגיז ח'אן:
"אני מתעב מותרות ונוהג חיי צניעות.
לי בגד אחד ומאכל אחד,
מזוני שווה למזונו של הדל ברועים.
במערכות הצבא אני תמיד בראש
ומעולם לא פיגרתי בשדה הקרב.
על כן עלה בידי להגשים מפעל אדירים
ולאחד את כל העולם תחת שלטוני"¹.

כה אמר ג'ינגיז ח'אן:

¹ פראבדין-הכיבוש הגדול

אינני אוהב לשכב על מצעים מחוממים
כדרכם של הסינים המפונקים
או על כסתות כדרך הסוחרים המוסלמיים.
אוהב אני לחוש את האדמה הקשה
ואת חתיכת הלבד שמציע לי העבד הסיני.

כה אמר ג'ינגיז ח'אן:
אם אמות קברו אותי
במקום שעוברים בו הצבאים הקלים
בעלי הקרניים הכפופות,
במקום שנשרים חגים בשמים לאיטם,
בתילים אלה טמונים שרידי הגיבורים הגדולים.

הבה נזכרה

נזכור ערבות מונגוליה,
את קרוֹלֶן הכחול, את אוֹנוֹן הזהב.
תשעים עמים מרדנים
רַמֵּס הצבא המונגולי לעפר,
אנחנו סופה ולהבה לעמים,
ארבעה מדבריות אדמו
אחרינו מַדֵּם הרוגים.
הָרְגוּ, הָרְגוּ
זקנים וצעירים.
כה אמר ג'ינגיס ח'אן:
אֵשִׁים בפיכם סוכר,
אעטוף בַּטְנִיכֶם משי ופְּרָנָה,
הכול שלי, הכול שלי;
אין פחד לפני,
את כל העולם
אקשור לְאוֹפֶף סוסי.
קדימה, קדימה!
סוסים אבירים,
צַלְכֶם מִטִּיל אֵימָה
על העמים.

לא נעצור, לא נעצור
את סוסינו הדוהרים,
עד נרחץ אותם
במימי הים האחרון².

הימנון לג'ינגיז ח'אן

צוהלות סוסות
עדריהן תזכורנה,
בוכיות בנות
אמותיהן תזכורנה

פזמון:
מה רבו עושרי ותהילתי!

סוס הערבה תוקיר,
כי תדהר פרש אביר
חיל הערבה לך ישיר
כי תלך אחרי חאן אדיר.

פזמון:
מה רבו עושרי ותהילתי!

כי תרכב על סוס אביר
מרזקים יהיו קרובים,
כי תכה אויב אביר –
יריעו לך גם אוהבים.

² נהרות קרולן ואונגן נשפכים למימי הארגונה, והם הנהרות העיקריים במונגוליה התיכונה שבה חי ג'ינגיז ח'אן את שנותיו הראשונות.

פזמון:

מה רבו עושרי ותהילתי!

כל רואה את ג'ינגיז ח'אן

יודע – הוא אדון עולם,

הבו גודל לג'ינגיז ח'אן

ירימו כל העם קולם.

פזמון:

הבו גודל לג'ינגיז ח'אן.